

Cruise! Quina és el seu film preferit de tots els temps? Deixa somriure les seues aiguamarines. “Cent anys i un film?” Fa una pausa encantadora. “Per què no *King Kong*?”

Sí, per què no?

Es ressuscita *King Kong* i es presenta en el cinema del futur a l’Studio Tour de l’estudi Universal. Els visitants duen ulleres 3D i abaixen el cap quan el goril·la salta sobre ells i lluita amb els saures. Aleshores sacsegen el vagó i tothom crida. Aquesta és la quarta dimensió, el cinema com una sensació corporal. Quin seria l’esglaió següent? Uns cops al cap?

De camí als estudis Universal hi ha els apartaments Oakwood que semblen una colònia de romanesos de fa trenta anys. El purgatori. A partir d’ací es pot anar cap amunt o cap avall.

Ací hi espera Corina, de Zuric, la seua oportunitat des de fa dos anys. Assisteix a la Hollywood Film School, l’escola de cinema de Hollywood. Ja hi ha participat en més de cinquanta vídeos i sap plorar a l’acte. Perquè funcione ha de pensar en l’àvia.

Què, una passejada per la piscina? La majoria de gandules són buides, una gigolò d’una certa edat mostra un pit ja arrugat amb un bronzejat de color caoba. No té por, alguna vegada, de no aconseguir el seu somni?

“De tota manera ací s’està millor que no a Zuric”, explica.

Mire la piscina, les gandules, les palmeres. Els estudis Universal a la distància. Darrere la Warner Brothers. La sala de màquines dels somnis des de fa cent anys, que avui dia és, en el fons, supèrflua.

Corina sap plorar a la primera? Ho hauria de fer ara mateix, per favor. Somriu. Llavors mira a algun punt llunyà per damunt del meu muscle.

I, efectivament, després d’un moment li cau una llàgrima sobre la galta esquerra i hi arrossega una línia negra de tinta.

Una vertadera llàgrima falsa davall les fulles de les palmeres polsoses i d’un cel blau. Aquesta llàgrima carrega amb la història de Hollywood. Sembla una llàgrima d’acomiadament.

**Matthias Matussek**

Traducció de Blanca Juan

# “Hollywood ja no és cap lloc, és una actitud mental”

James Cameron, 56 anys, director de ‘Titanic’ i ‘Avatar’, parla sobre la ruptura a Hollywood, sobre els límits de l’‘star system’ i sobre la por del fracàs.

**S**r. Cameron, quina és la situació a Hollywood que fa que no estrobreu allà, sinó a deu quilòmetres, a la platja de Santa Monica?

—Això significa en primer lloc que vull comoditat, i que no tinc ganes de torturar-me pel trànsit. A més, vol dir que Hollywood ja no és cap lloc. Si parlem de Hollywood, parlem d’un principi. Hollywood és una actitud mental.

—Què hi passa, llavors, en aquest lloc?

—Com a comunitat, Hollywood és naturalment americana, perquè és situat als EUA. Però, culturalment, ja fa molt que és francès, canadenc, australià, fins i tot alemany. Mireu els productors, els actors. Hollywood és qualsevol col·lecció d’edificis, on un munt de gent està enganxada al telèfon per a connectar-se amb els llocs on realment es roden els films, arreu del món.

—Malgrat tot, Hollywood continua essent un símbol americà.

—Creieu-me, ja només és un vehicle. *Avatar* ha fet tres quartes parts dels seus diners fora dels EUA. He deixat Hollywood fa bastant de temps.

—Encara val la pena de viure aquí?

—Cada vegada menys. Al meu company Peter Jackson fa grans èxits de taquilla dins el sistema de Hollywood, sense, crec jo, haver passat gaire temps aquí. Ja quasi no ve. Li va bé a Nova Zelanda. Això abans no hauria funcionat.

—Però vós encara hi viviu.

—Per casualitat hi continuo vivint, sí. Perquè tinc una casa bonica a Malibú, i estic aquí des que tenia disset anys. Però, és possible que aviat me’n vagi.

—James Cameron, el que va rodar dos dels films de més èxit de tots el temps, *Titanic* i *Avatar*, abandona Hollywood?

—Ja he abandonat Hollywood fa molt de temps. Com he dit, Hollywood és una actitud mental.

—Com se sent això?

—Doncs, hi ha la part bona i la part dolenta de Hollywood. En primer lloc, és un punt de trobada per a gent creativa de tot el món, que arriben per a rodar films que funcionen arreu. Aquesta és la part bona. La part dolenta, és que... ai!, val més que ho deixem estar...

—No, quina és?

—Us decebrà. Totes aquestes estrelletes, *glamour*, agents, intrigues, enveja.

—Arribeu a sentir enveja?

—Directament, no, però indirectament, sí. Creieu-me, totes aquestes banades que passen en aquestes *novelles porqueria*, passen realment.

—Per exemple, encara val la pena per a una jove actriu d’anar-se’n al llit amb un guionista o un cineasta per a poder arribar a tenir un paper?

—Com voleu que ho sàpiga? No hi he participat mai, en aquest joc. Però us puc dir que jo no he hagut de dormir amb ningú.

—Si més no rebeu ofertes?

—Tothom sap que sóc feliçment casat.

—Fins i tot per cinquena vegada.

—Sí, els matrimonis poden fracassar. Això ho sé molt bé.

—Si jo fos un jove guionista, a quin restaurant de Hollywood podria trobar James Cameron i endosar-li el meu guió?

—No us feu il·lusions. Això no podria passar. Entrar en un restaurant determinat per trobar-te James Cameron o Oliver Stone? Si m'ho permeteu, això són bajanades. No em prengueu per antiquat, però jo opino que la gent hauria de guanyar-se la seva posició amb esforç. Escriviu un guió i jo us garanteixo, si està bé, que algú ho ensenyarà a algú, que ho ensenyarà de nou a algú.

—Amb prou feines es troben guions originals per a un èxit de taquilla. La majoria dels que ens envolten són continuacions, adaptacions de novel·les, còmics o sèries televisives. A Hollywood ja no hi arriben noves històries.

—Sí, tenim una crisi d'històries. Ara ja volen fer un film del joc d'enfonsar vaixells! D'això se'n diu desesperació pura, perquè, de moment, Hollywood és governat pel Hollywood comercial de segments. O, com en diem nosaltres, el Franchise. Això significa que de qualsevol cosa que ja ha tingut èxit se'n crea una continuació, perquè a Hollywood tothom sap que és molt important que un film, abans d'entrar als cinemes, ja sigui una marca. Si una marca ja existeix —per exemple, *Harry Potter* o *Spiderman*—, ja és anys llum endavant. I és aquí on neix el problema. Malauradament, aquestes marques es converteixen en una cosa ridícula. Enfonsar vaixells! Això degrada el cinema.

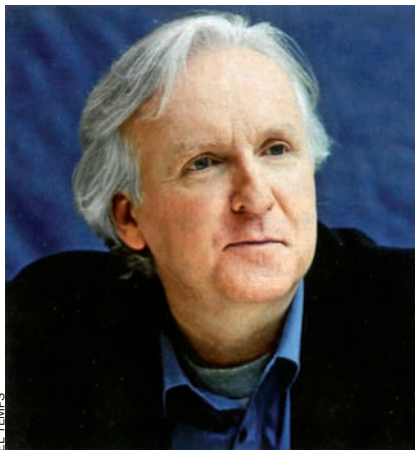
—El vostre film *Avatar* contradiu això. No es basa en res conegut, llevat d'una estranya fantasia.

—Això ha estat la dificultat més gran del film. No solament havíem de rodar —que ja era força difícil—, sinó que, a més, vàrem haver de crear una marca, abans de fer entrar el film en els cinemes. Això era molt difícil, perquè el film no s'assemblava a res d'allò que hi havia abans.

—Malgrat tot, el conte de poble primitiu que es defensa dels inva-



Les estrelles de *Titanic*, Leonardo Di Caprio, Kate Winslet, el 1997. Cameron parla de "la mateixa intensitat que en els somnis reals". A sota, James Cameron.



sors civilitzats va ser entès arreu del món. Una història universal que només podia explicar Hollywood. Ho havíeu planejat d'aquesta manera?

—Sí, sóc com un enginyer. Es construeix alguna cosa, perquè produeixi certs efectes. Si passa, hom no se n'hauria de sorprendre. Jo ja sabia per endavant, com havia de transcórrer la història.

—Hi va haver moltes interpretacions polítiques i filosòfiques del film. Segons la vostra opinió, de què tracta *Avatar*?

—La història treballa amb ressonàncies emocionals i una idea temàtica. Els homes, d'una manera o d'una altra, han sortit del camí correcte i es troben en una relació hostil enfront de la natura. Això és una cosa que cadascú pot sentir en la vida quotidiana.

—És a dir, que amb el vostre film voleu dir a la gent que hauria de passejar més sovint pel jardí?

—L'acció del film segueix una de les forces originals de l'home: la història de l'estranger en un món estrany. Després aprèn a veure el món estrany de manera diferent i a prendre-hi part. I com que arriba a prendre-hi part, pot enamorar-se d'una de les estrangeres. Aquest és el tema de la humanitat.

—Començant per Adam i Eva.

—Però encara hi ha més. El compliment dels nostres desigs secrets. Això sí que és Hollywood! Desitgem poder ser com aquests estrangers. Desitgem poder córrer pel bosc tan lliures com ells. I, finalment, desitgem poder volar. I després passa una cosa que només és capaç de fer Hollywood: en el millor dels casos realitzem imatges de somnis que tenen la mateixa intensitat que un somni real. Realment un pot sentir com vola. Les plantes lluminoses de nit. Hom sent la vitalitat d'aquest món, com sent el seus propis somnis.

—Com ho fa, això, Hollywood?

—Moltes de les meves decisions estètiques són intents d'arribar a la subconsciència col·lectiva. Volia que el film treballés en el pla d'un somni, d'un somni real perfecte.

—L'antiga màquina de somnis.

—Sembla un clixé, però Hollywood sempre ha estat això. Penseu en els anys 30 i 40, quan la gent va veure per primera vegada el film musical "El Màgic d'Oz", el 1939, en color. El

moment en què Judy Garland va obrir la porta cap al país dels Munchkins? Això era un somni. Ningú no havia vist abans alguna res de semblant.

—**Hollywood sempre era el mitjà que entrava amb més força a les mentes de la gent. Vós sentiu cap responsabilitat, per tot allò que planteu en els nostres cervells?**

—No hauríem d'exagerar el poder dels films. Encara són entreteniments. Però, realment, crec que portem una responsabilitat moral d'afavorir allò que és bo i enviar missatges que beneficiïn el món. Ni que sigui un missatge com aquest: Desperteu-vos, i ensumeu el cafè! Perquè destruïm el planeta.

—**Vós fingiu, com si aquest èxit de taquilles d'Avatar, 2,8 bilions d'ingressos, fos en realitat un film hippy d'esquerres.**

—Oh, sí, i tant. Futur retrospectiu. Jo mai no vaig ser un hippy, però naturalment a final dels anys 60 i a principi dels 70 hi havia idees que van canviar el món i que em van canviar a mi. La revolució sexual, els moviments dels drets civils, la guerra freda, el començament dels moviments verds-socials, el Vietnam.

—**I totes aquestes coses, bones i dolentes, des de la revolució sexual fins a la guerra del Vietnam, s'han reflectit sempre a Hollywood.**

—Principalment, s'han reflectit dins meu. Tots aquests esdeveniments han format el meu punt de vista davant el món i tot allò que vull dir. El meu punt de vista del món va ser marcat pels anys 60. *Avatar* surt directament de les meves experiències d'aquest temps.

—**És doncs, estrany, que feu un film d'aquesta mena amb la Twentieth Century Fox, amb l'estudi de Rupert Murdoch, que des de fa anys intenta portar-vos amb els seus mitjans a l'ultraconservadorisme. No us és un problema?**

—Per a mi, no. Però, des del punt de vista de la Fox és realment interessant. Hi ha doncs aquest film, amb un missatge anticapitalista i antiimperialista que serà finançat per Rupert Murdoch! Fantàstic. Aquesta contradicció només l'aguanta Hollywood. Podem parlar d'allò que vulguem. Si hi ha una religió per damunt de tot són els diners. Sembla simple, però si feu diners tot-hom és feliç.



EL TEMPS

**El director James Cameron durant els rodatges d'Avatar. "No hi ha estrelles, entesos, endavant!", li van dir.**

—**Hem parlat de la crisi de manca d'idees en els guions. L'altra gran crisi, que s'acosta actualment, és la de les estrelles. Cada vegada més estrelles, que abans omplien els cinemes, com ara Tom Hanks o Nicole Kidman, ja no garanteixen èxits.**

—La por d'una crisi d'estrelles l'he vista, a Hollywood, des que hi treballa. És vital per a aquest lloc. D'una manera o d'una altra, també afecta Hollywood. Sempre hi ha la por que les estrelles que tenim ja no rendixin. Que ens abandonin, que fracassin. Llavors n'arriben de nous, tenen moments bons, però algun dia també deixen de rendir. I així successivament. Això no s'ha canviat mai. Com a cineasta no m'ha agradat mai aquest sistema d'estrelles.

—**Les estrelles ajuden sobretot a finançar un film. Què us va dir el vostre estudi, quan va explicar que volíeu fer el film més car de tots els temps, però que no podíeu agafar cap estrella?**

—Entusiasme total. Però això és la típica mentalitat d'estudi. Cap estrella, entesos, endavant! De debò, quan el projecte *Avatar* ja tenia uns quants anys de funcionament, vaig dir un dia a l'estudi: "Nois, això està tot molt bé, però necessito via lliure, i ara mateix." Llavors van agafar por i van dir: "D'acord, via lliure. Però necessitem una estrella!"

—**I va dir que no?**

—Vaig dir que volia Zoe Saldana, que en aquells moments no la coneixia ningú. L'argument dels estudis és sempre el mateix. Et diuen que han de comercialitzar el film i que necessiten algú que puguin fer sortir en un programa d'entrevistes. Jo vaig dir: "No us amoïneu, en aquest film, qualsevol pot anar a un programa d'entrevistes."

—**Això va agradar?**

—No, als estudis no els agrada, si el seu cineasta els explica com han de comercialitzar el seu film.

—**La crisi de manca d'idees, la crisi d'estrelles, ara el 3D. Actualment vivim, després d'haver començat fa cent anys, la reestructuració més gran de Hollywood?**

—Potser sí, si mirem endarrere, si mirem de què tractaven les grans reestructuracions de Hollywood? Cada reestructuració sempre es relacionava amb l'aparell de les percepcions humanes. Nosaltres, les persones, hi veïem i hi sentim. Aleshores, què hi feia falta, als primers films?

—**Primer el so.**

—El so, exacte. Doncs arribem a tenir, en algun moment dels anys 20, el so. Però les persones veïem colors. Es va haver de menester una dècada fins a l'arribada del color. El darrer pas era: nosaltres, les persones, hi veïem



Avatar, 2009.

en tres dimensions. Justament ara hem creat l'avanç en les imatges tridimensionals. No és interessant de veure com Hollywood necessitava cent anys per a reproduir adequadament les percepcions informatives?

—La vostra nova tècnica es diu *performance capture*. Amb aquesta tècnica, el vestuari i la decoració desapareixen. El moviment i la mímica dels actors s'enregistren en infinites càmeres. Llavors es reconstrueixen digitalment en un món virtual de fotos reals. Ho enteneu, que molts actors no vulguin això?

—No.

—Els actors han d'actuar en un vestit de goma, en un escenari buit. I tot allò que fan pot ser manipulat per un ordinador.

—Cap actor no se me n'ha queixat.

—Sandra Bullock o Morgan Freeman s'han declarat escèptics respecte a la *performance capture*.

—No he treballat mai amb ells.

—No enteneu les preocupacions?

—He d'admetre que m'ho he rumiat molt, abans de practicar-ho amb els actors. Tenia coll avall que els agafaria de la mà tota l'estona i els guiaria d'una manera o d'una altra per aquest procés. Però aviat em vaig adonar que als actors els agradava això. Se n'alegraven!

—De debò?

—Sí, i sabeu per què? Si un artista es troba en el lloc de rodatge, quant roda? Un 20% del temps? A tot estirar. Durant tota l'altra estona es mesuren coses, es posa la llum, es posen les grues en posició. En la *performance capture* els actors tenen el cent per cent de la meua atenció. Només hi som per a enregistrar la seva actuació. No hi ha decoració ni grues ni mesuraments.

—Però, un actor com pot identificar-se amb el seu paper vestit de goma i amb un escenari buit?

—Hi heu estat mai, en un rodatge? Sabeu què veuen els artistes mentre actuen? Veuen un munt de gent amb auriculars i micròfons que porten penjats darrere els pantalons! Gent a les grues, focus. No s'assembla a res. Sembla un lloc de rodatge. Els actors sempre han d'actuar amb fantasia, també en un lloc de rodatge convencional.

—Veig que us hi enfadeu de debò.

—Perquè sempre sento: "Hi ha una manera real d'actuar, el vertader art d'actuar, davant d'una càmera normal. I després hi ha aquestes bajanades diferents d'en James Cameron." Francament, quan la comunitat d'actors hagi tastat una vegada la *performance capture*, s'hi quedaran enganxats.

—No fa gaire que heu suggerit que Clint Eastwood podria tornar a rodar un film de *Dirty Harry*. Amb aquesta tècnica es podria rejuvenir

la cara uns quaranta anys. Ho creieu de debò?

—De cap manera, tant se val si ho fa. Només hem volgut mostrar què és possible de fer. Per sort, he tingut èxit amb aquest mètode.

—Heu pensat mai què hauria passat si haguéssiu fracassat amb *Avatar*?

—Doncs, segurament ara estaria radioactivat. Ja tenia por amb *Terminator*, el meu primer gran film. A cada film pensava que estaria condemnat al fracàs, abans d'acabar-la. Però la por és relativa. Aquesta por també m'empeny. Em fa millor. Procura que continuï treballant durament.

—Alguns us anomenen de moment l'home més poderós de Hollywood. Ara podríeu fer de tot.

—No, jo no sóc així. Què és realment tenir poder a Hollywood? La gent que controla les caixes fortes, aquests són els poderosos. A més, he après que el poder a Hollywood no té res a veure amb el poder de la vida real. Ni tan sols amb el poder damunt el gos. El gos no ve, ni tan sols quan xiulo. I els nens no es renten les dents quan els ho dic. Quin és el meu poder real, doncs?

—Sr. Cameron, us agraïm aquesta entrevista.

Matthias Matussek

Traducció de Tick Translations